

Epidemiologia de les ITS/VIH a Barcelona

Estratègies d'intervenció

Patricia García de Olalla, Joan A Caylà
Servei d'Epidemiologia. Agència de Salut Pública de Barcelona

Trobades de Salut Pública. Consorci de Salut i Social de Catalunya.
Barcelona, 3 de juliol 2014

Guió

- ❖ Vigilància epidemiològica a Barcelona
- ❖ Epidemiologia de les ITS individualitzades i VIH
- ❖ Estratègies de prevenció
  - Programes de promoció de la salut
  - Programa saunes-cohort
  - Programa d'estudi de les parelles sexuals en VIH

Antecedents

La vigilància epidemiològica en salut pública consisteix en la **recollida**, **l'anàlisi** i **la interpretació** tota aquella **informació** relacionada amb l'aparició i **l'extensió** de malalties, amb la finalitat d'aconseguir-ne el **control** efectiu.

MANUAL DE NOTIFICACIÓ DE LES MALALTIES DE DECLARACIÓ OBLIGATÒRIA PER A L'ANY 2013

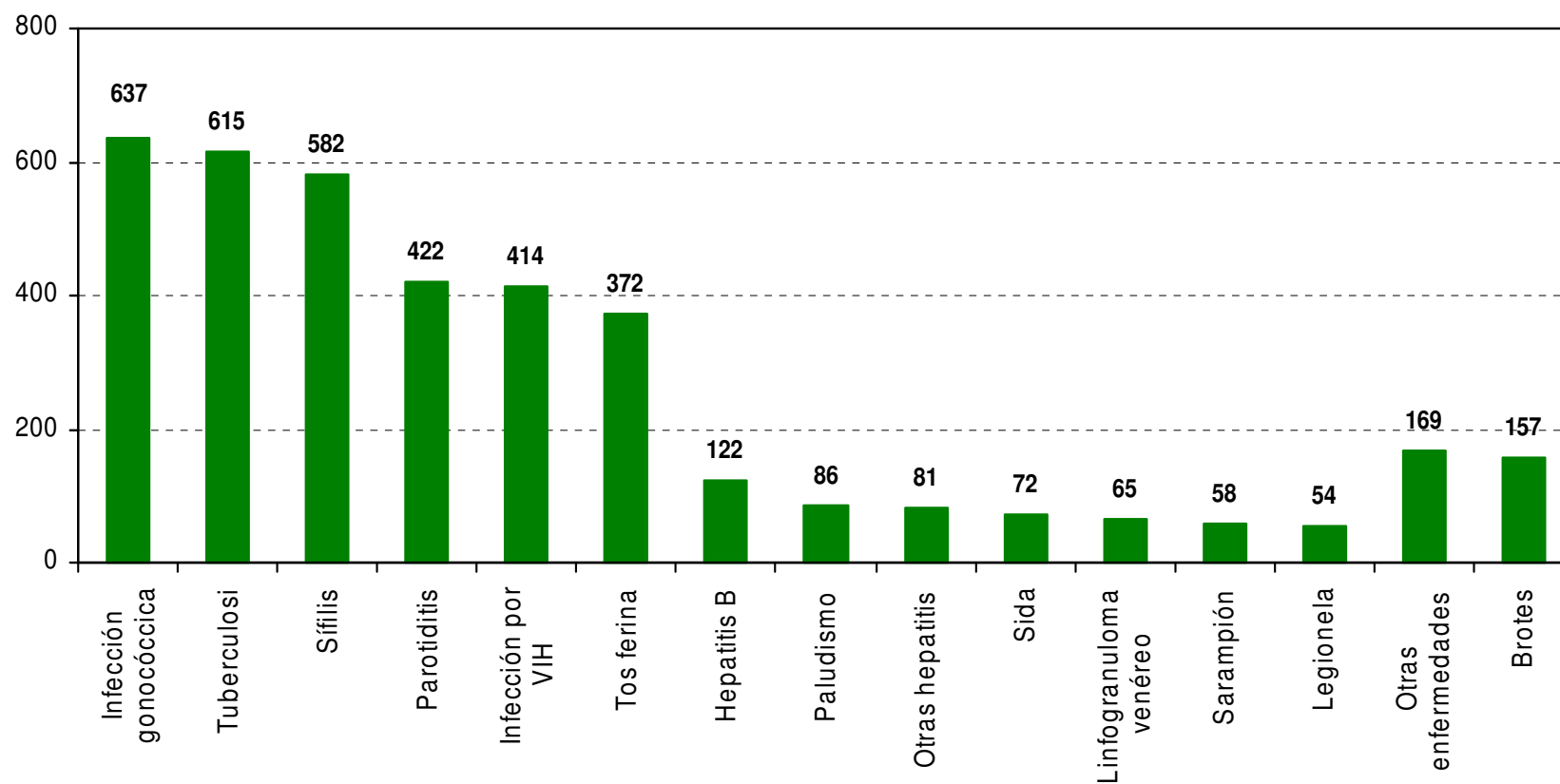
3.1 Malalties de declaració numèrica

☐ Enteritis i diarrees (s'hi exclou la disenteria)	☒ Altres Infeccions de transmissió sexual (s'hi exclou herpes genital, infecció genital per papil·lomavirus humà, infecció per tricomonos, infecció genital per clamídies)
☐ Escarlatina	☒ Oftàlmia neonatal
☐ Grip	☐ Varicel·la
☒ Infecció genital per clamídies	
☒ Condiloma acuminat	
☒ Infecció per tricomonos	
☒ Herpes genital (VHS1 i VHS2)	
☐ Leptospirosi	

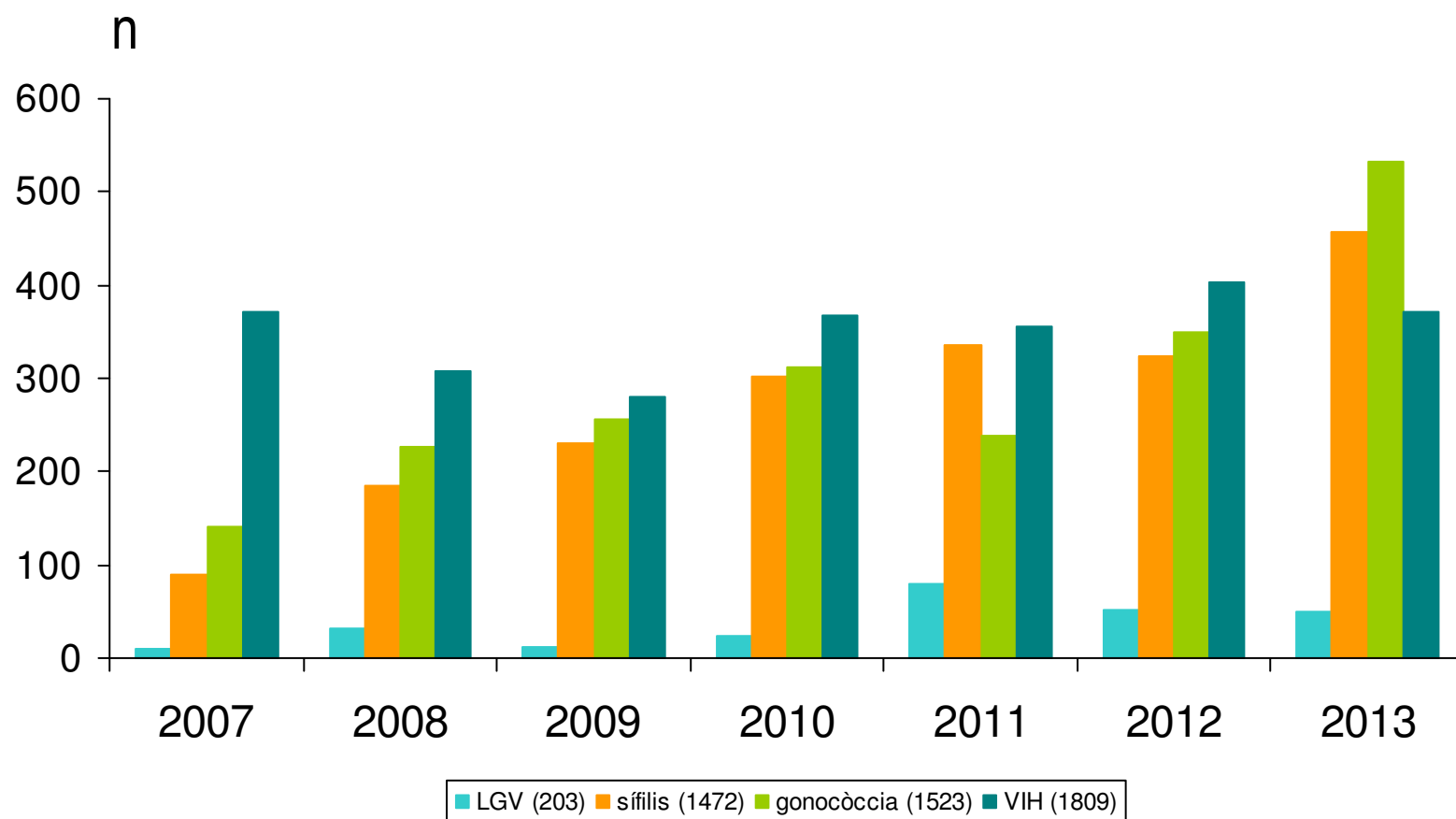
3.2 Malalties de declaració individualitzada

☐ Amebosi	☐ Lepra
☐ Brucel·losi	☒ Limfogranuloma veneri (LGV)
☐ Carboncle	☐ Meningitis tuberculosa
☐ Diftèria	☐ Paludisme
☐ Febre botonosa	☐ Rubèola congènita
☐ Febre tifoide i paratifoide	☒ Sida
☐ Hepatitis A	☒ Sífilis infecciosa
☐ Hepatitis B	☒ Sífilis congènita
☐ Hepatitis C	☐ Shigel·losi
☐ Altres hepatitis (s'hi exclouen les A, B i C)	☐ Tètanus
☐ Hidatidosi	☐ Tètanus neonatal
☒ Infecció gonocòccica	☐ Tos ferina
☒ Infecció pel Virus d'immunodeficiència humana (VIH)	☐ Triquinosi
☐ Legionel·losi	☐ Tuberculosi pulmonar
☐ Leishmaniosi	☐ Altres tuberculosi (s'hi exclou la tuberculosi pulmonar i la meningitis tuberculosa)

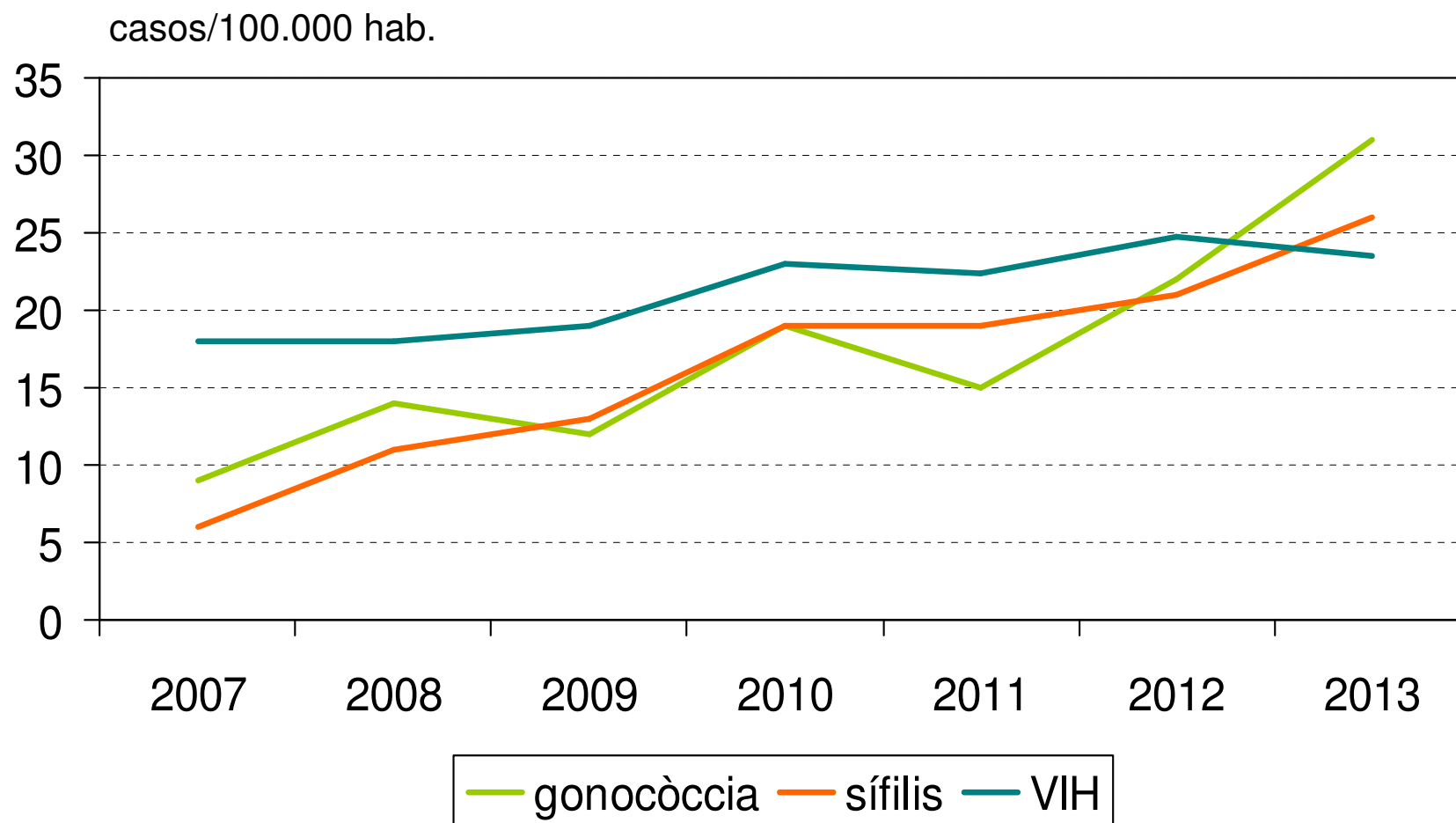
Distribució de les notificacions de MDO. Barcelona 2013

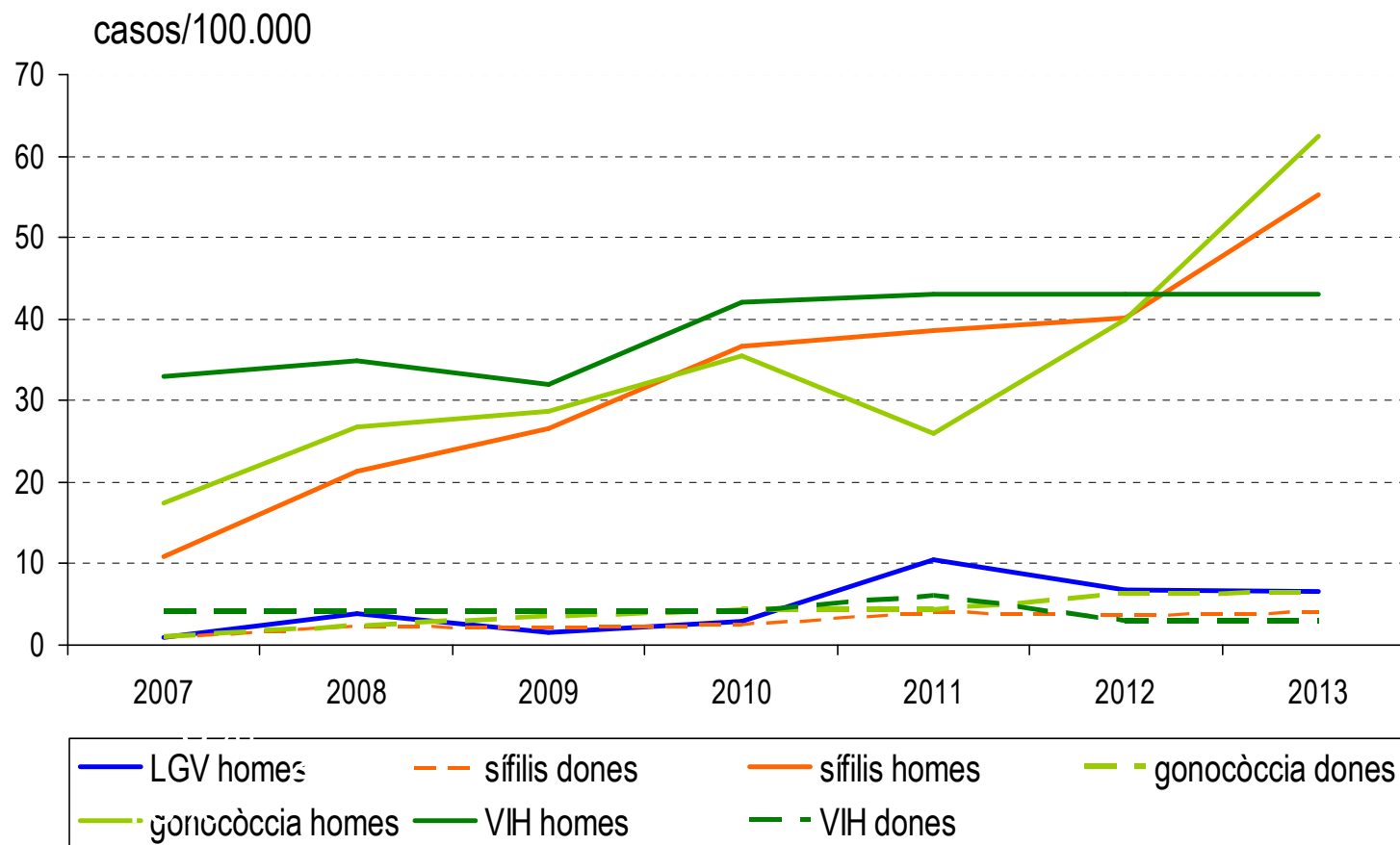
Incidència del LVG, sífilis, gonocòccia i VIH. Barcelona 2007-13

Incidència del LVG, sífilis, gonocòccia i VIH. Barcelona 2007-13

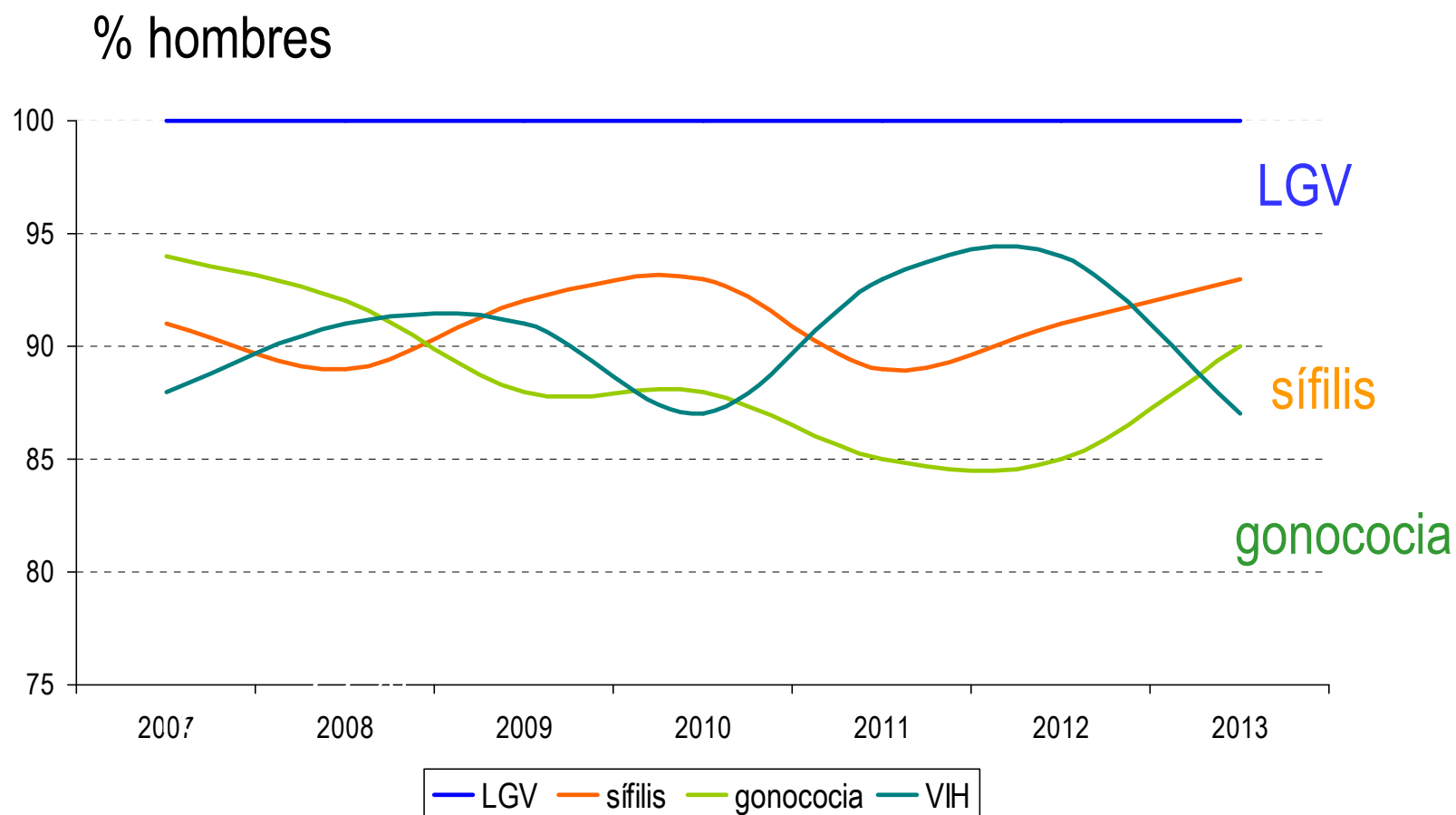

Incidència del LVG, sífilis, gonocòccia i VIH segons sexe. Barcelona 2007-13

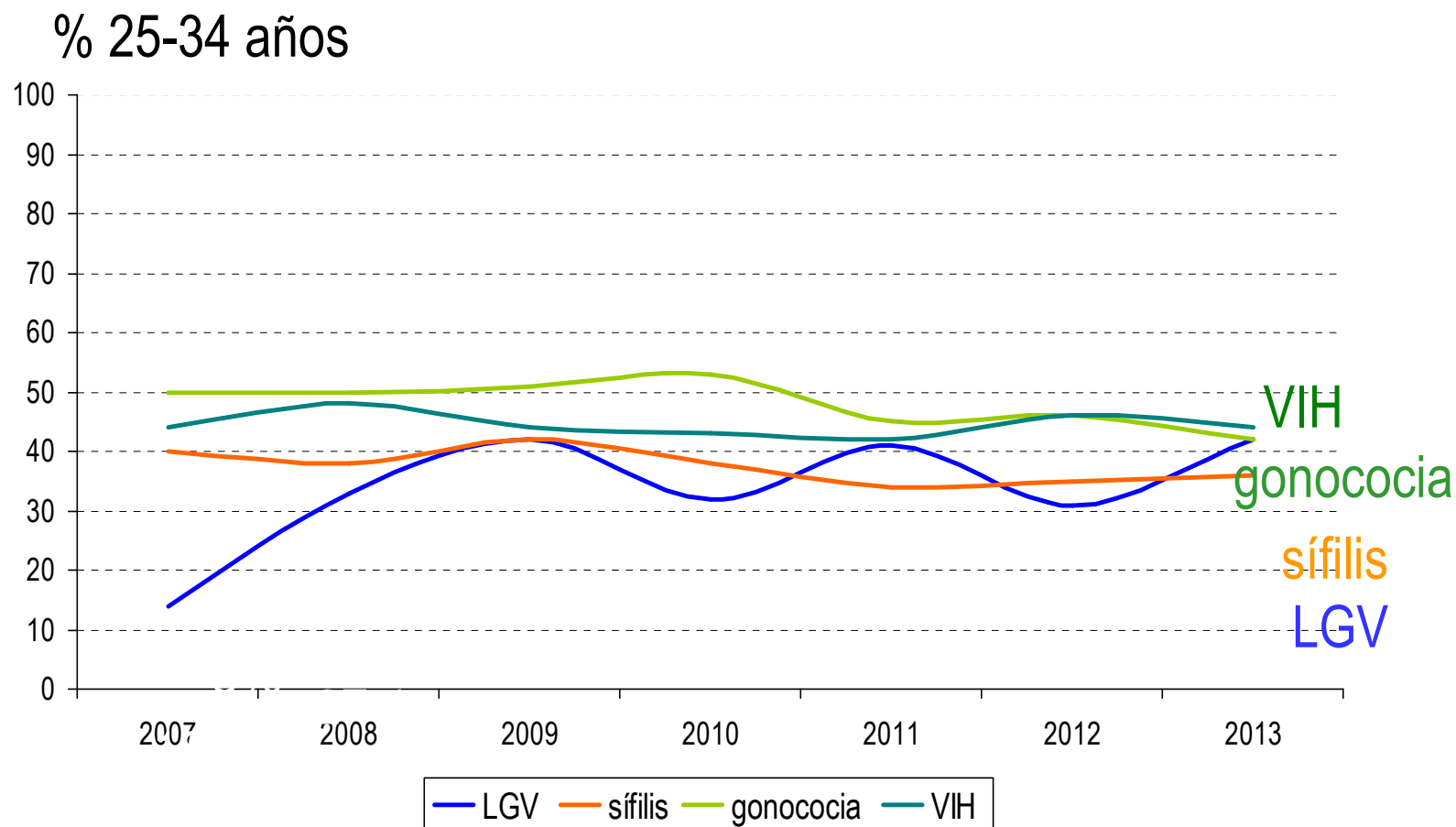

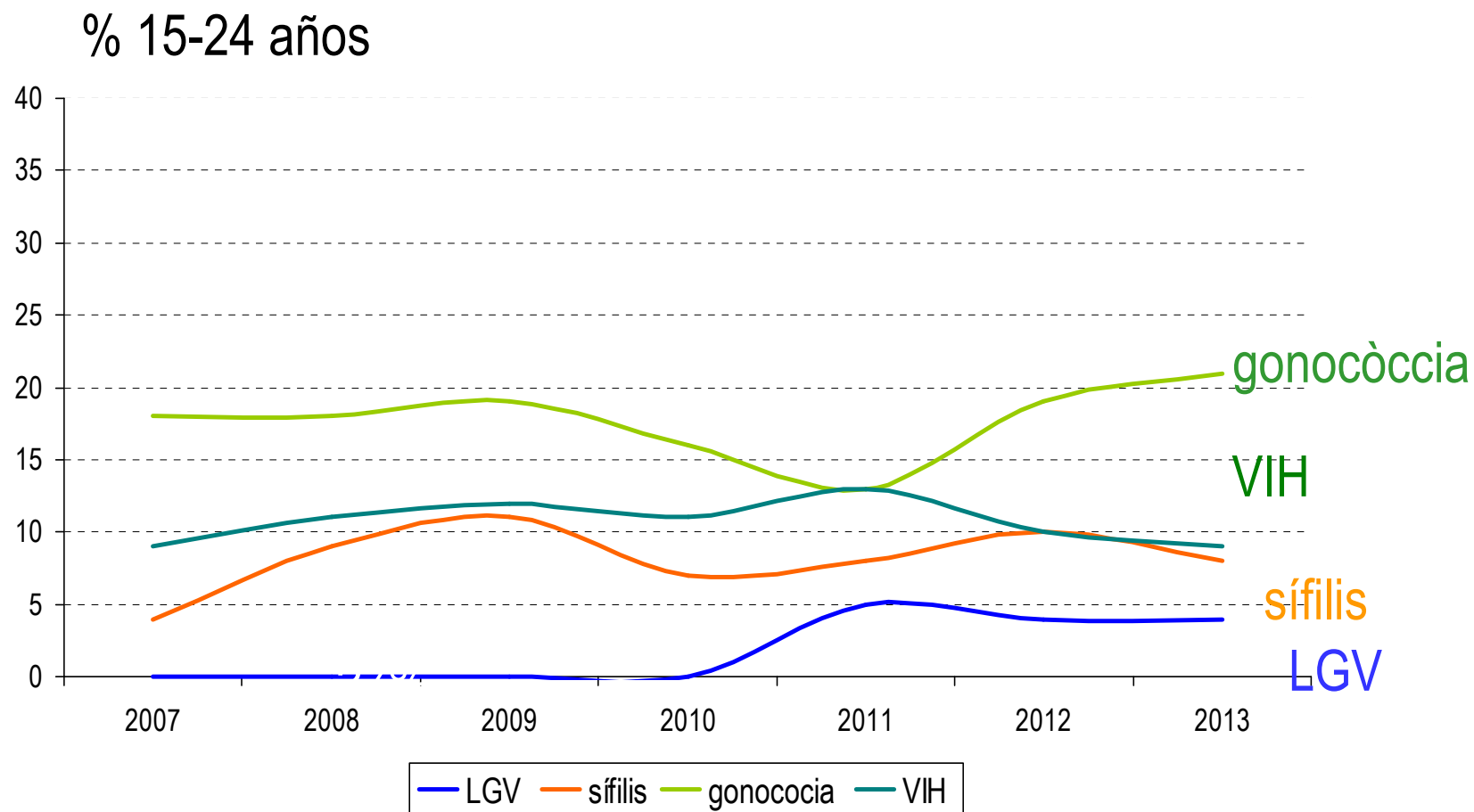
Distribució del percentatge de casos de LVG, sífilis, gonocòccia i VIH segons sexe. Barcelona 2007-13

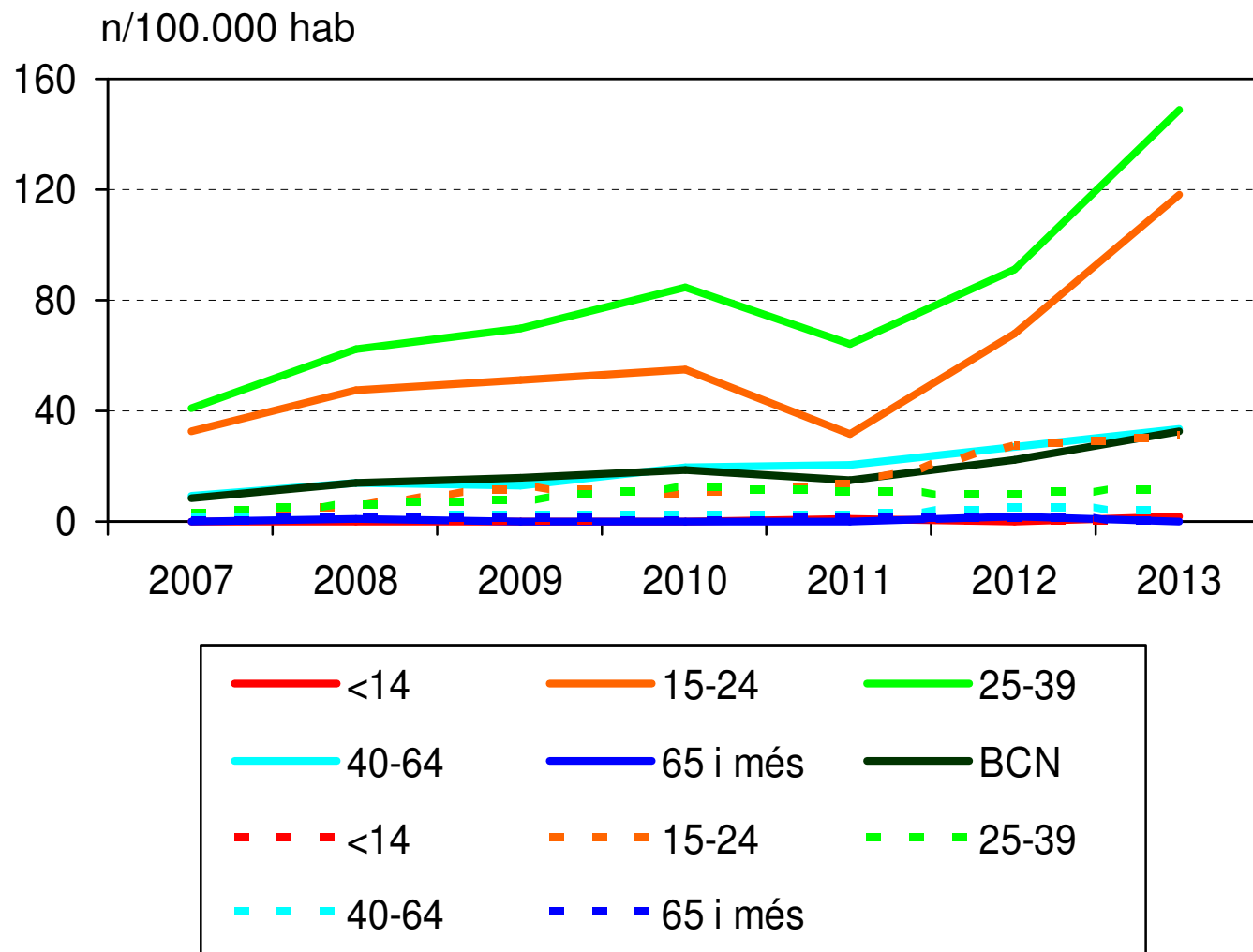
Distribució del percentatge de casos de LVG, sífilis, gonocòccia i VIH segons edat. Barcelona 2007-13

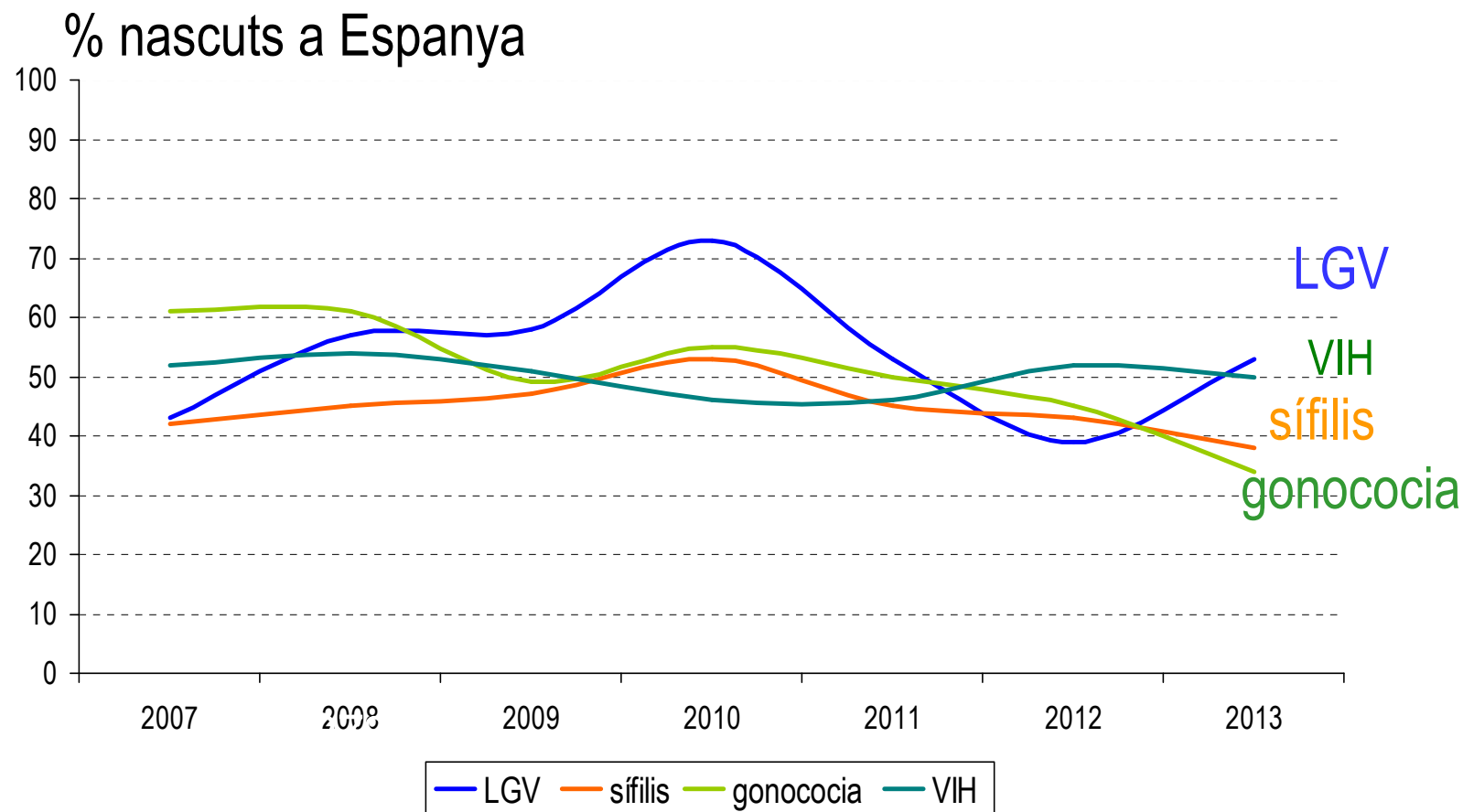
Distribució del percentatge de casos de LVG, sífilis, gonocòccia i VIH segons edat. Barcelona 2007-13

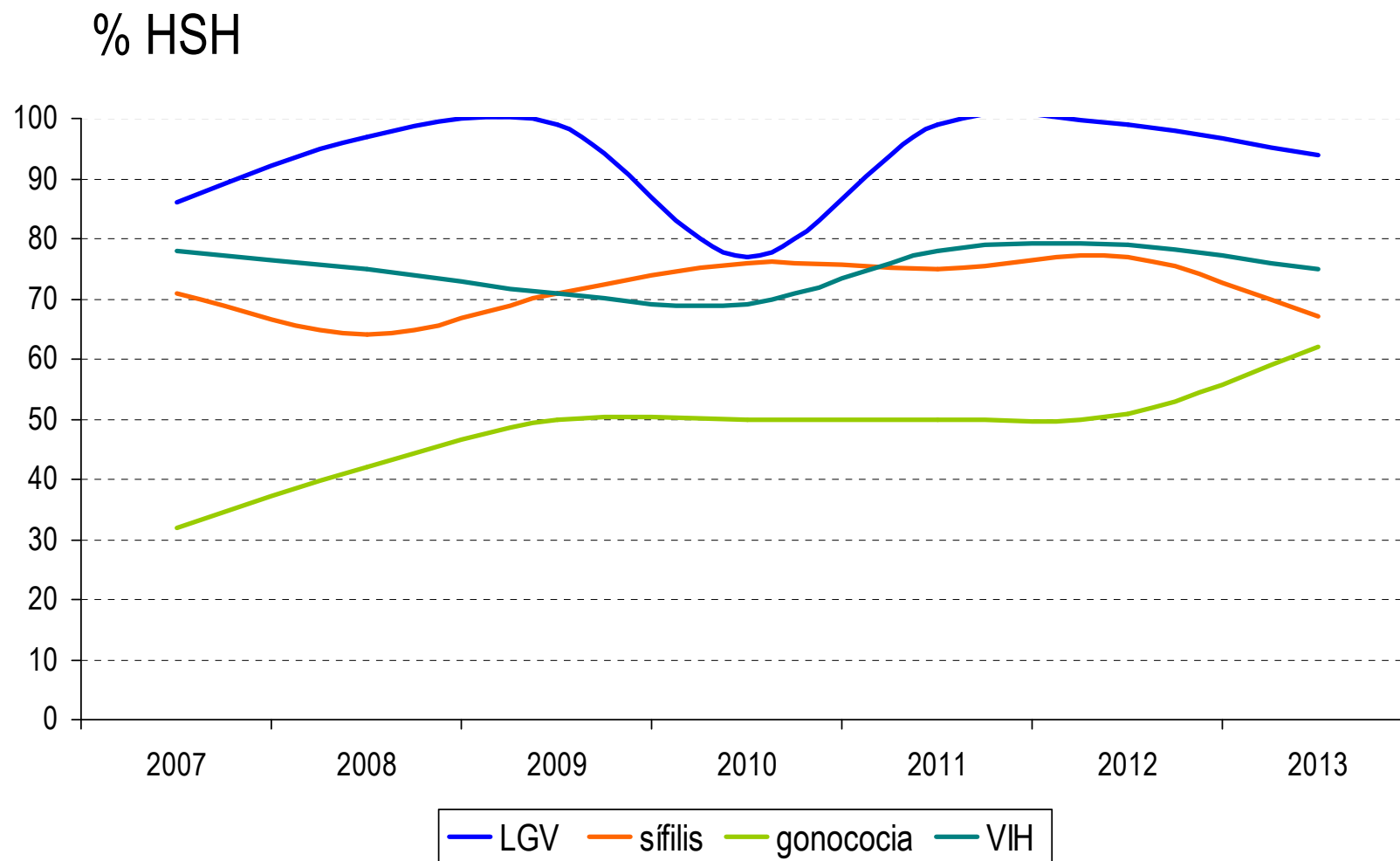
Incidència de la infecció gonocòccia segons edat i sexe. Barcelona, 2007-13

Distribució del percentatge de casos de LVG, sífilis, gonocòccia i VIH segons país de naixement. Barcelona 2007-13

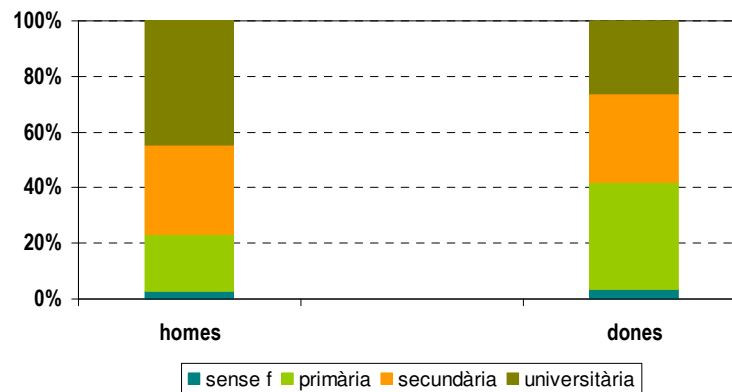

Distribució del percentatge de casos de LGV, sífilis, gonocòccia i VIH segons conducta sexual. Barcelona 2007-13

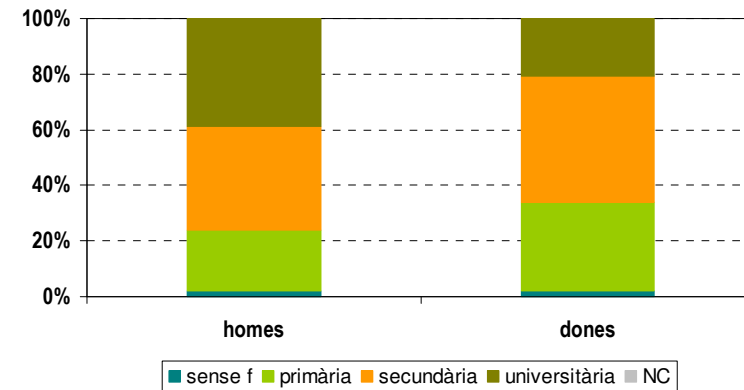

Distribució dels casos de LVG, sífilis, gonocòccia i VIH segons nivell d'estudis. Barcelona 2007-13

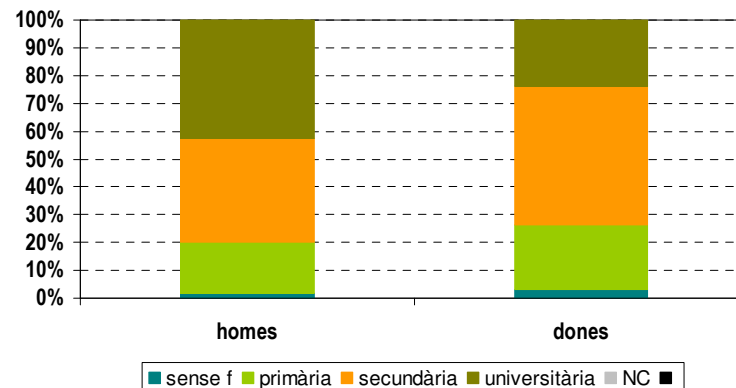
VIH

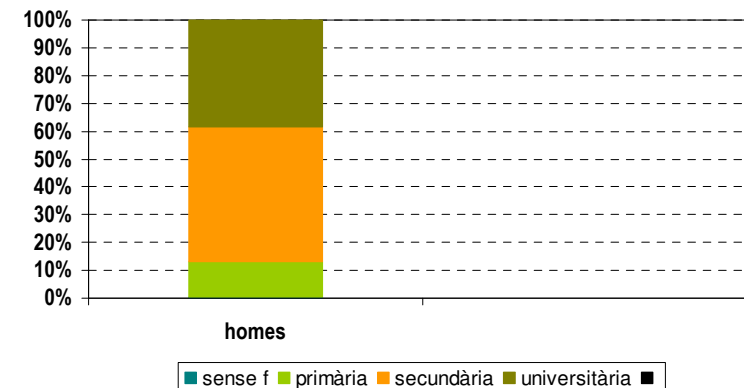
Sífilis

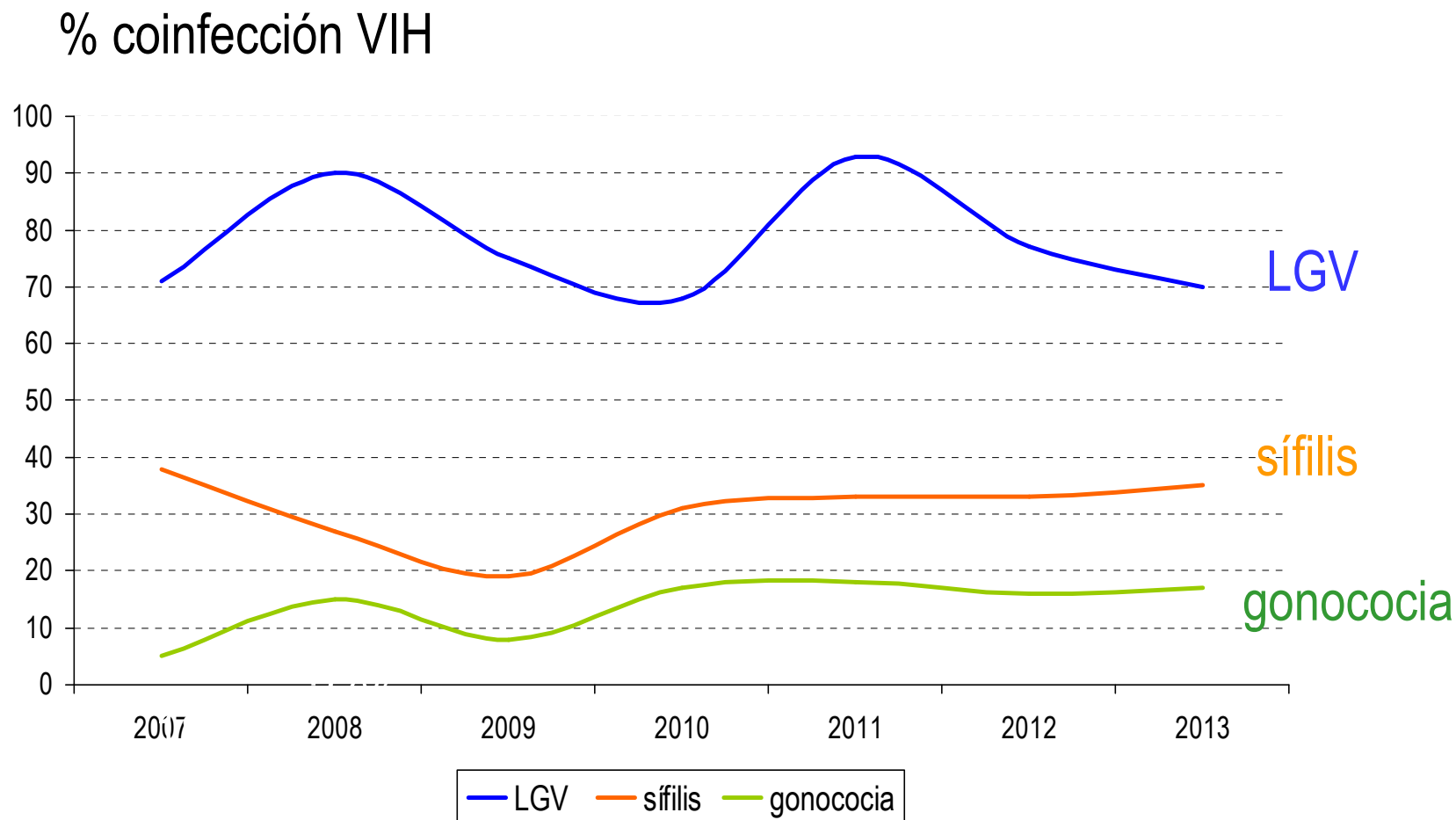
gonocòccia

LGV

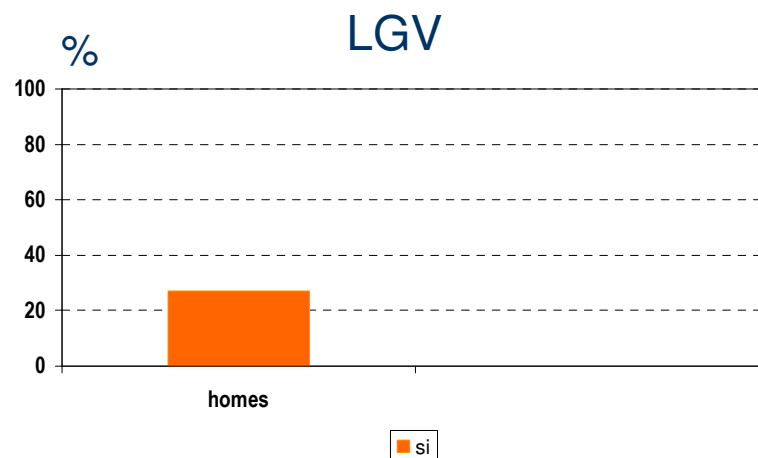
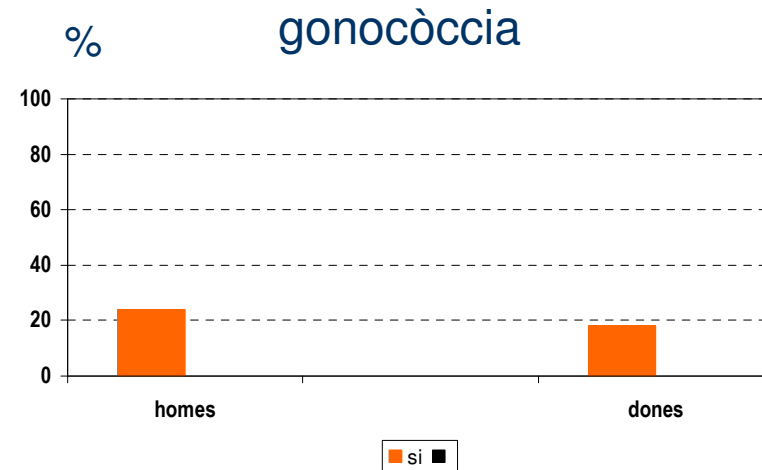
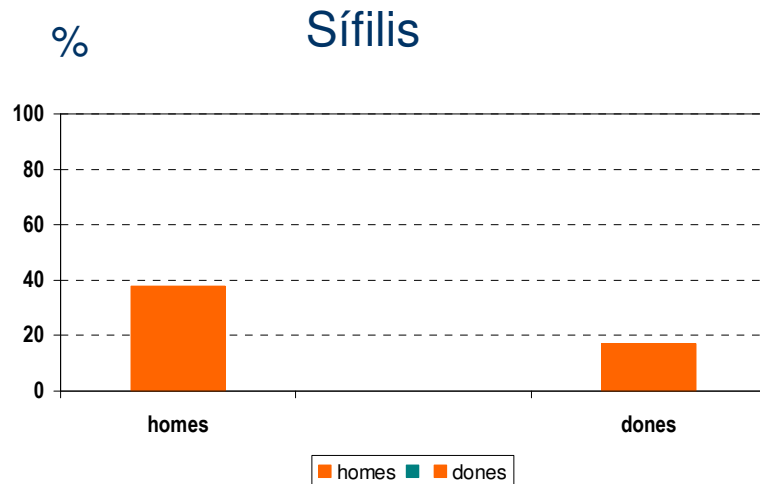

Prevalencia de la infecció pel VIH en els casos LGV, sífilis i gonocòccia. Barcelona, 2007-13

Utilització del preservatiu en la última relació sexual. Barcelona 2013

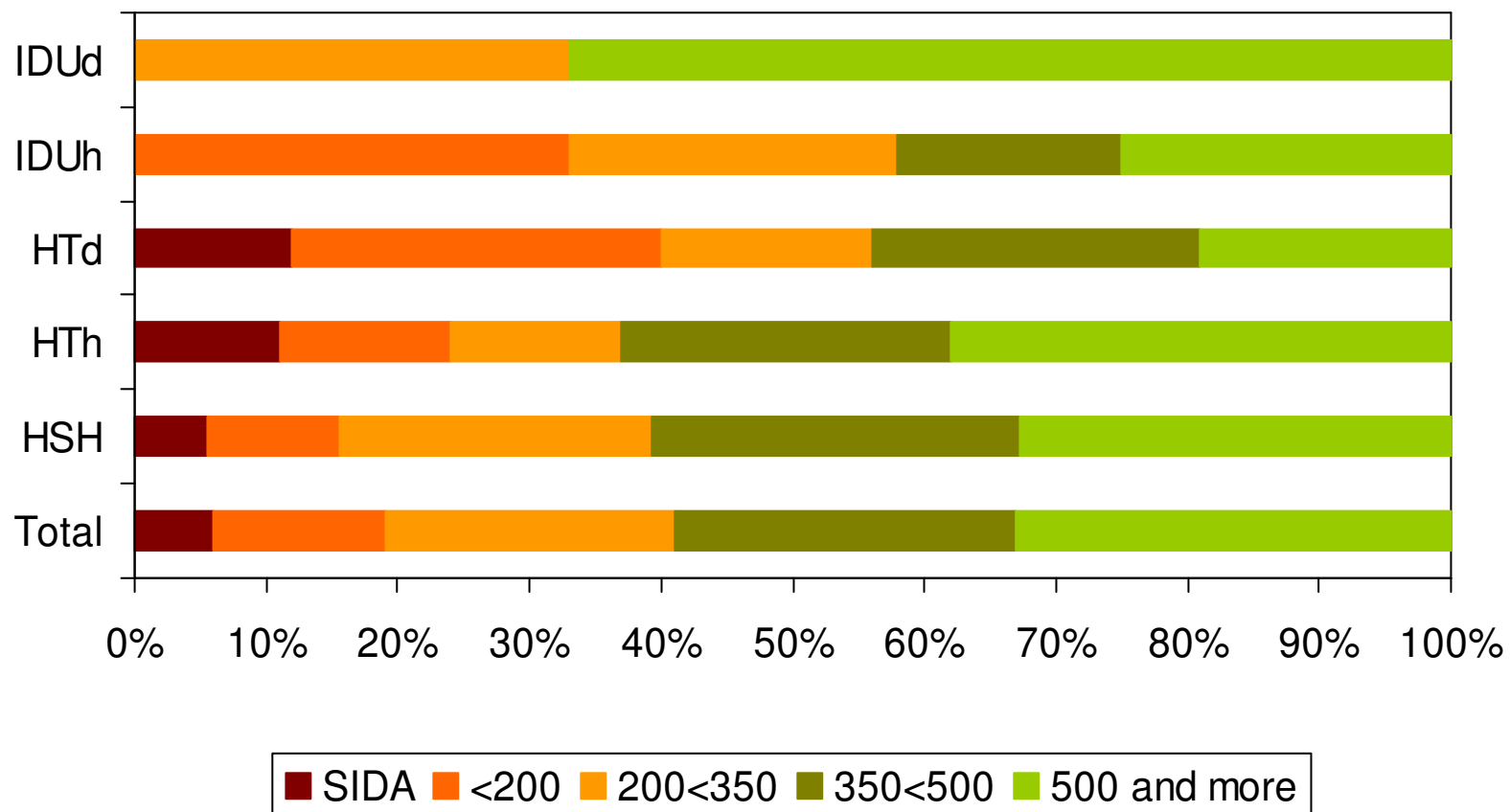
Estudi de les parelles sexuals dels Dx de sífilis i gonocòccia. Barcelona 2013

2013	sífilis		gonocòccia		LGV	
	N	%	N	%	N	%
si	203	45	240	45	26	53
no	43	10	65	12	4	8
NC	207	45	275	33	19	12
Total	453	100	533	100	49	100

	VIH	
	N	%
Si	137	40
No	100	29
NC	10	31
total	343	

CD4 en el moment del diagnòstic segons sexe i categoria d'exposició. Barcelona, 2013

IDUd: injection drug use women; HTd: heterosexual contact women; HSH: men who have sex with men;
IDUh: injection drug use men; HTh: heterosexual contact men

Conclusions

- Les ITS són MDO freqüents amb una tendència creixent
- Afecten desproporcionadament a HSH joves
- Són prevenibles
  - Utilització del preservatiu
  - Disminuir el nombre de parelles sexuals
  - Estudi de les parelles sexuals
- Són tractables (curen/cura funcional)
- La coinfecció amb VIH és motiu de preocupació
- Aproximadament la meitat dels Dx de VIH es fan amb retard

Conclusions

- La infecció gonocòccia esta experimentant un espectacular augment en joves i adolescents
- La gonocòccia es considera un bon marcador de l'activitat sexual no protegida.
- EECC no es realitza de manera sistemàtica, és una oportunitat per promocionar un comportament sexual més segur en els casos i en els seus contactes

Original

Incremento en la prevalencia del VIH y en las conductas de riesgo asociadas en hombres que tienen sexo con hombres: 12 años de encuestas de vigilancia conductual en Cataluña

Cinta Folch ^{a,b,c,*}, Jordi Casabona ^{a,b,d}, Rafael Muñoz ^{a,e}, Victoria González ^{a,b,f} y Kati Zaragoza ^e

^a Centre d'Estudis Epidemiològics sobre les Infeccions de Transmissió Sexual i Sida de Catalunya (CEEISCAT)-ICO, Hospital Universitari Germans Trias i Pujol, Badalona, Barcelona, España

^b Ciber de Epidemiología y Salud Pública (CIBERESP), España

^c Programa de Doctorat en Salut Pública i Metodologia de la Recerca Biomèdica, Departament de Pediatria, d'Obstetrícia i Ginecologia i de Medicina Preventiva, Universitat Autònoma de Barcelona, Bellaterra, Cerdanyola del Vallès, Barcelona, España

^d Departament de Pediatria, d'Obstetrícia i Ginecologia i de Medicina Preventiva, Universitat Autònoma de Barcelona, Bellaterra, Cerdanyola del Vallès, Barcelona, España

^e Stop sida, Barcelona

^f Servicio de Microbiología, Hospital Universitari Germans Trias i Pujol, Badalona, Barcelona, España

NIH Public Access

Author Manuscript

Sex Transm Dis. Author manuscript; available in PMC 2013 March 1.

Published in final edited form as:

Sex Transm Dis. 2012 March ; 39(3): 191–194. doi:10.1097/OLQ.0b013e3182401a2f.

The impact of HIV seroadaptive behaviours on sexually transmissible infections in HIV-negative homosexual men in Sydney, Australia

Fengyi Jin, PhD^{1,2}, Garrett P Prestage, PhD¹, David J Templeton, PhD^{1,3}, I Mary Poynten, PhD¹, Basil Donovan, MD^{1,4}, Iryna Zablotska, PhD¹, Susan C Kippax, PhD⁵, Adrian Mindel, MD², and Andrew E Grulich, PhD¹

¹The Kirby Institute, University of New South Wales

²Sexually Transmitted Infections Research Centre, Westmead Hospital, University of Sydney, Sydney

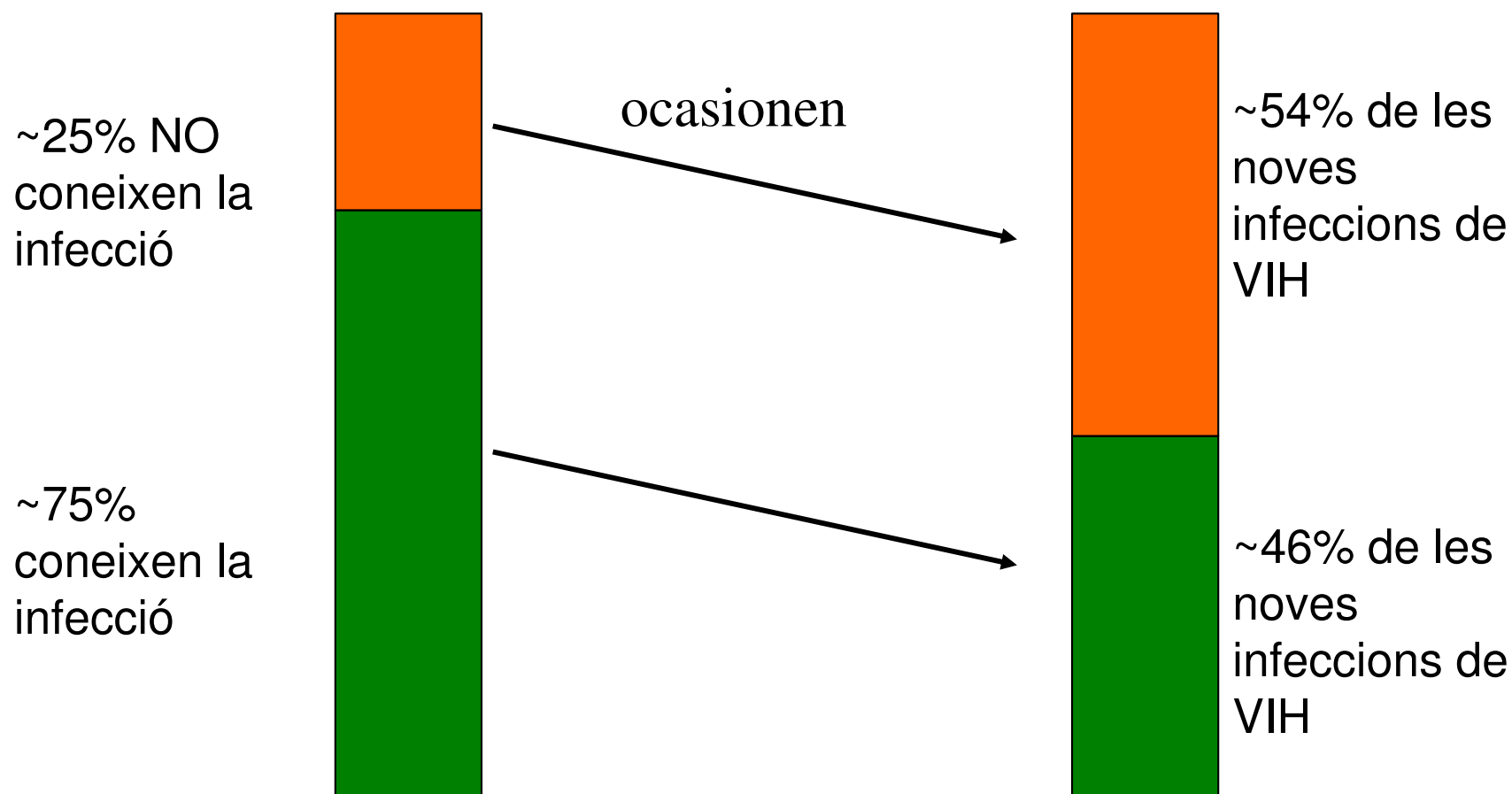
³RPA Sexual Health, Royal Prince Alfred Hospital, Sydney

⁴Sydney Sexual Health Centre, Sydney Hospital

⁵Social Policy Research Centre, University of New South Wales

Estimating sexual transmission of HIV from persons aware and unaware that they are infected with the virus in the USA

Recomanacions

1. Prevenció primària. Programes de prevenció i promoció de la salut

1. Interrupció de la transmissió

Oferiment de proves Dx. Detecció de casos

EECC

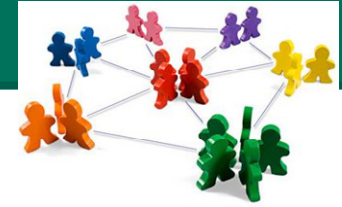
Tractament i seguiment dels casos

3. Sistema de vigilància d'alta qualitat capaç d'oferir dades completes

4. Avaluació

Millores organitzatives

- Pla operatiu d'atenció integral de pacients amb ITS de la ciutat de Barcelona.

ASPB

- Assegurar, com a mínim, el seguiment dels pacients adolescents i adults joves.
- Assegurar la realització de l'EECC

Pla d'atenció integral a les ITS

Model assistencial integrat per a les infeccions de transmissió sexual (ITS)

Vol ordenar els fluxos de treball dels professionals de tota la xarxa sanitària pública basat en les recomanacions del model d'atenció integrat i la GPC sobre infeccions de transmissió sexual (GPC - ITS), 2009

Basat en la participació dels professionals dels EAP, PASSIR, epidemiòlegs de l'ASPB, especialistes de la RAE, unitats referents d'ITS, laboratoris de referència i de les unitats de tractament del VIH.

Contempla aspectes preventius, de diagnòstic, tractament i estudi de contactes.

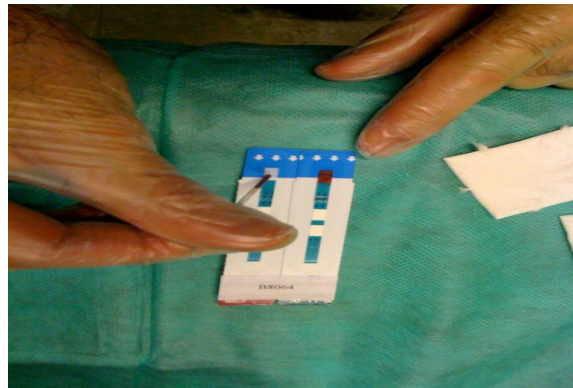
Programes de prevenció i promoció de la salut

tutti frutti
www.durex.com/es
durex

Programa de detecció de nous diagnòstics de la infecció pel VIH en usuaris de saunes gais de Barcelona

- ❖ Detectar precoçment les infeccions pel VIH
- ❖ Connectar els usuaris amb serveis sanitaris
- ❖ Promoure conductes de sexe segur
- ❖ Augmentar la cobertura vacunal HA i HB

Conclusions

- ❖ Alta proporció de nous diagnòstics
- ❖ S'ha avançat el diagnòstic de la infecció pel VIH en aquest col·lectiu.
- ❖ Permet detectar poblacions poc ateses i molt exposades
- ❖ Els programes són factibles
- ❖ Saunes i Cohort estan ben valorat pels usuaris, personal i gerents de saunes
- ❖ Compta amb la col·laboració d'entitats comunitàries gais

Efectividad de un programa piloto de estudio de contactos en personas infectadas por el VIH

Garcia de Olalla P^{1,4}, Molas E², Barberà MJ³, Martín S¹, Arellano E³, Saladié P, Knobel H², Caylà JA^{1,4}.

¹Servicio de Epidemiología y Servicio de Programas e Intervenciones Preventivas. Agència de Salut Pública de Barcelona, ²Servicio de Medicina Interna-Enfermedades Infecciosas, Hospital Universitari del Mar, Barcelona. ³Drassanes STI Unit, University Hospital Vall d'Hebrón, Catalan Institut of Health (ICS), Barcelona, S; ⁴Biomedical Research Consortium of the Epidemiology and Public Health Network (CIBERESP), Barcelona

Antecedentes

La vigilancia epidemiológica de los contactos constituye una de **principales actividades** en el **control** comunitario de las enfermedades transmisibles.

El propósito es facilitar el **diagnóstico temprano** y el tratamiento oportuno con el fin de **reducir** su **transmisión**.

Permite que los individuos expuestos puedan ejercer su **derecho a conocer** su situación de riesgo.

Antecedentes

Dx temprano del VIH

- ❖ Mejora la salud del paciente
- ❖ Reduce la transmisión
- ❖ Reduce conductas de riesgo
- ❖ Disminuye la morbilidad y mortalidad
- ❖ Reduce la incidencia
- ❖ Reduce costos

Antecedentes

- ☐ 13/24 países poseen leyes o regulaciones que hacen obligatoria NP para el personal sanitario, para el paciente o para ambos
- ☐ 12/23 países disponen de guías para la realización de la NP

Antecedentes

En España existe poca evidencia sobre la realización del estudio de contactos en la infección por el VIH.

Gac Sanit. 2011;25(3):224-232

Revisión

Estudios de contactos para infecciones de transmisión sexual.
¿Una actividad descuidada?

Xavier Vallès*, Dolors Carnicer-Pont y Jordi Casabona

Institut Català d'Oncologia, Centre d'Estudis Epidemiològics de les ITS i Sida a Catalunya, Departament de Salut, Generalitat de Catalunya, Barcelona, España

V. Estudi de contactes

33. S'ha iniciat estudi de contactes? ☐ Sí ☐ No ☐ Desconegut.
34. Nombre de contactes sexuals en el darrer any
35. Nombre de contactes que el pacient pot localitzar
36. Nombre de contactes localitzats
37. A quines persones s'ha realitzat? ☐ Parella estable ☐ Esporàdica ☐ Desconegut.

VIII Observacions o informació addicional

Objetivo

El objetivo de este estudio fue determinar la aceptabilidad y la efectividad de un programa piloto de estudios de contactos de pacientes infectados por el VIH.

Métodos

- ❑ Diseño: estudio de intervención *quasi* experimental
- ❑ Periodo: junio 2012-julio 2013
- ❑ Ámbito: hospitalario y extrahospitalario
- ❑ Población: personas infectadas por VIH y sus contactos sexuales/UDI Dx 2012-junio 2013

Financiado parcialmente: Ayudas para la Investigación Clínica
Independiente. Ministerio de Sanidad, Servicios Sociales e Igualdad

Métodos

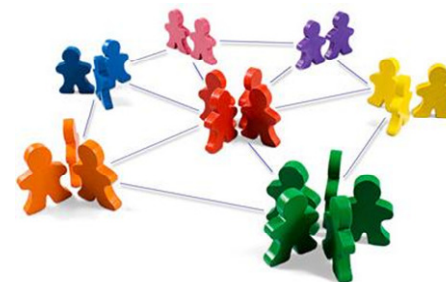
- ❑ El programa de EECC recoge información sociodemográfica y clínica de los casos índices y de sus contactos sexuales/IDU de los últimos 12 meses e incluye la prueba rápida para la detección del VIH.

Enquesta i identificació de contactes VIH	
Entrevistadora:	NHC:
Identificació: ☐ CI ☐ EC	
Dades del pacient:	
Nom..... Cognoms..... Sexe: ☐ Home ☐ Dona	
Data Naixement..... Pais naixement.....	
Adreça ..... Tel 1.....	
Tel 2..... E-mail.....	
Municipi..... Província..... País.....	
Data d'arribada a Espanya..... Si resideix a l'estranger (especifiqueu-ne el país).....	
Nivell d'estudis finalitzats:	
☐ Sense estudis: ☐ Educació primària ☐ Educació secundària	
☐ Educació universitària ☐ Desconegut/No hi consta	
Ocupació:..... Treballador/a sexual: ☐ Sí ☐ No Des de quan?	
Dades clíniques i microbiològiques:	
Data del diagnòstic del VIH: ____/____/____	
Centre de derivació	CD4 (al diagnòstic)
Estadi VIH: ☐ A ☐ B ☐ C Primoinfecció simptomàtica: ☐ Sí ☐ No	
Serologies:	
VHC: ☐ positiu ☐ negatiu ☐ NC	
HBs Ag: ☐ positiu ☐ negatiu ☐ NC HBc Ag: ☐ positiu ☐ negatiu ☐ NC	
Lues: ☐ positiu ☐ negatiu ☐ NC	

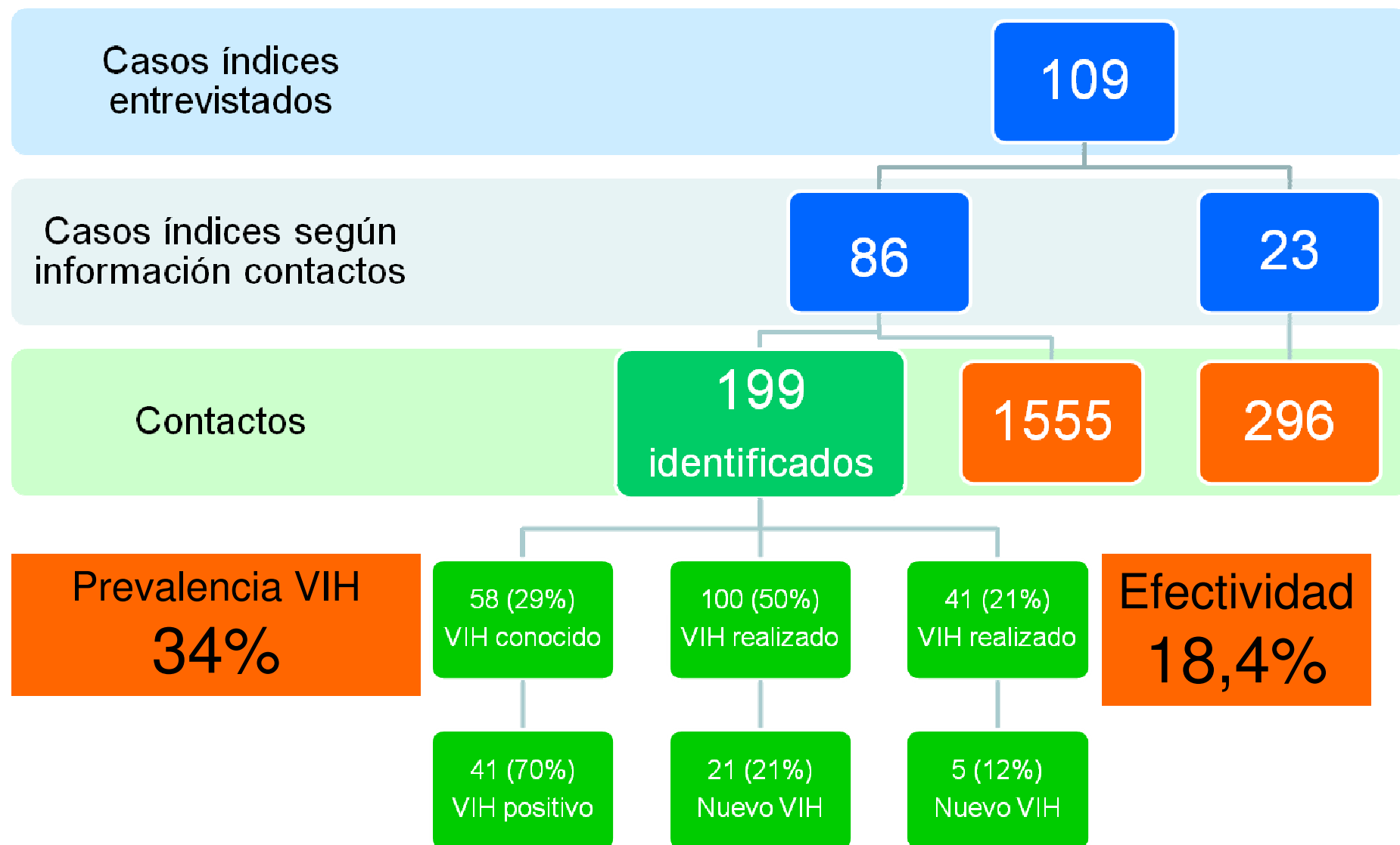
Métodos

Resultados principales

- ❑ Contactos identificados/caso índice
- ❑ Pruebas de VIH realizadas
- ❑ Prevalencia de VIH entre los contactos identificados
- ❑ **Efectividad: nuevos VIH/contactos identificados**
- ❑ Número de Ci necesarios para Dx un nuevo VIH
- ❑ Estimación coste-beneficio

Resultados

Conclusiones y recomendaciones

- Esta activa estrategia de EECC fue viable, aceptable para el usuario y fue capaz de identificar una alta proporción de pacientes infectados por el VIH que no tenían conocimiento de su estado.
- Estos programas deberían estar integrados en las unidades de VIH-SIDA/ITS y realizados en colaboración con los servicios de salud pública.
- La reciente evidencia del *tratamiento como prevención* exige nuevas consideraciones sobre el EECC en la infección del VIH.
- El EECC de las personas VIH positivas debería beneficiarse de la experiencia del EECC de otras ITS y otras infecciones (tuberculosis).

Conclusiones y recomendaciones

- ❖ Les iniciatives destinades a promoure el diagnòstic precoç es troben entre les més eficients pel control de la transmissió de la infecció.

Getting to Zero.

Zero babies infected with HIV by 2015.

Uniting the world
against AIDS

Objetivos para 2015

- Reducir a la mitad la transmisión sexual del VIH
- Eliminar la transmisión vertical del VIH
- Prevenir todas las nuevas infecciones por el VIH entre los usuarios de drogas

"We can prevent mothers from dying and babies from becoming infected with HIV. That is why I am calling for the virtual elimination of mother-to-child transmission of HIV by 2015."

Mr Michel Sidibé
Executive Director of UNAIDS
21 May 2009

Vigilància epidemiològica

www.aspb.cat

C S B Consorci Sanitari
de Barcelona

+B Agència
de Salut Pública

Servei de Vigilància Epidemiològica: mdo@aspb.cat

Patricia G de Olalla: polalla@aspb.cat

<http://www.aspb.cat>